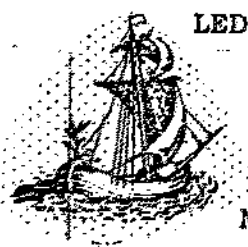

LEDARE

OM TVÅ TILL TRE BREV

Marinarkeologiska Sällskapet och Meddelanden från Marinarkeologiska Sällskapet är bland annat avsedda att vara en spjutspets för marinarkeologins framtid. Det kan vi åstadkomma på olika sätt: vi kan visa på ämnets stora möjligheter, vi kan utvidga allas våra kunskaper. Ändå får vi knappast några möjligheter att se praktiska resultat om vi inte ger oss in i det större perspektivet: museipolitiken. Under M.A.S. första år har det främsta utslaget av den ambitionen varit en enkät som vi företagit bland Sveriges läns- och landsantikvarier.

För närvarande är Sjöhistoriska museet i Stockholm, hittills centrum för den verksamhet vi gör oss till tolk för, tvingat att ett okänt antal år framöver i stort sett enbart syssla med avslutningen av det jättelika Vasaprojektet. I regeringens proposition 1975/76:135 där länsantikvarieinstitutionen kom till har det ställts i utsikt att även de maritima forminnesärendena skall decentraliseras till länsstyrelserna så snart erfarenheterna från länsantikvariernas första tid hade utvärderats. Det är nu Riksantikvarieämbetet som avgör de ärendena med tillhjälp av bl a Sjöhistoriska museet.

Men en sådan decentralisering är inte gjord i en handvändning. Inte heller kan den så att säga skapa sig själv, hur önskvärd den än må vara. Till det krävs utbildning och jobb för de specialister som skall rådgiva länsantikvarierna och vara ombud i frågor på området. Vidare måste man på länsplanet själv se till att man förbereder och driver dessa frågor.

Meddelanden ställde i mars -79 frågan om marinarkeologiska objekts ställning i länens kulturminnesvårdsprogram. Som synes av nr 2/79 s 15-16 svarade ett län, Skaraborgs. Vi väntade ett slag, över sommaren.

Därefter sändes en ny förfrågan med följande lydelse:

Stockholm 22/9 1979

Som bekant hyser våra farvatten den största delen av världens rikaste undervattensarkeologiska skattkammare, Östersjön. Endast i detta hav saknas alla träskepps stora fiende, Tereido navalis, skeppsmasken. Även våra innerfarleder, ofta i skymundan i detta sammanhang, är av stort marinarkeologiskt intresse.

Denna nystartade tidskrift, en verksamhetsgren av det likaledes nystartade Marinarkeologiska Sällskapet, är det hittills enda samlande forum för samarbete dykare/ärkeologer. Vårt intresse centreras just nu kring frågan: Om det nu är som konstaterats ovan vilka praktiska slutsatser har då kulturminnesvården dragit därav?

Inom några år kommer våra sjöärenden att läggas ut på länsstyrelserna från Statens sjöhistoriska museum och Riksantikvarieämbetet som tidigare handlagt dem. Vilken är betydelsen för skydd, besiktning, undersökningar? Vilken är målsättningen? Vilken är marinarkeologins ställning i eventuella kulturvårdsplaner?

Tidigare under våren ställdes den sista frågan till landets länsantikvarier. Ett län har svarat genom ett inlägg i Meddelanden från MAS (Skaraborgs län). Ett annat genom ett beklagande av tidsbristen.

Nu ställs frågan på nytt. Vi kommer att publicera resultaten.

Med hälsningar och tack på förhand etc.

Vi tillade i ett PS att vi här avsiktligt förbigått vår vidare definition av begreppet marin arkeologi. Avsikten är, betonade vi, att utröna ställningen för de objekt som befinner sig under vatten i dag.

Nu blev det fart på svaren. Inom ett par veckor hade vi tolv nya svar, från lika många län. Sedan dess har vi mottagit någon form av svar från ytterligare fyra. Det gör 16 svar av 24 möjliga. Ytterligare en påminnelse är nu ute till dem som ännu inte svarat.

Hur som helst är det nu dags att behandla enkäten i Meddelanden. Detta görs nu på annat ställe i detta nummer och diskussionen skall fortsätta.

Redan nu kan konstateras att flera länsantikvarier är överraskande positiva. MAS har sålunda varit föremål för direkt kontakt från Skaraborgs län. Mycket glädjande är också att länsantikvarien i Uppsala län erbjudit sig att ta upp sällskapet skrivelse direkt på möte med föreningen Sveriges länsantikvarier.

Till de negativa dragen hör den likgiltighet man kan spåra i en del svar. Man har på känn att inställningen till denna fråga har en hel del att göra med hur aktiva och framsynta länsantikvarierna överhuvudtaget kan vara i sitt arbete. I marin arkeologins natur ligger ju onekligen det faktum att man inte bara kan sitta med benen i kors och vänta att den växer till en bjässe ur en ny aladdinlampa som tillhandahålls av institutioner som helst ser att de får behålla den själva!

Till de krav man måste ställa inför en decentralisering är:

- 1) lokala inventeringar av museifolk med tillhjälp av dykare (se sid 3f)
- 2) nya maritima inriktade tjänster på länsplanet (se sid. 5)
- 3) fortlöpande universitetsutbildning i ämnet (se detta nummer s 13)
- 4) en översyn av utbildningskrav/kraven på ersättning för sportdykare (se MAS nr 3/79 s 2-4 och vidare debatt)
- 5) finansiellt stöd till sportdykarklubbar från museerna, till kurser och material. Stödet bör även uttryckas genom inriktningen av tjänsterna under 2).

Christer Westerdahl
Stockholm